

FOGHLAIM AN DARA TEANGA NÓ NA TEANGA BREISE I MBUNSCOILEANNA LÁN-GHAEILGE AGUS AN DEARADH UILÍOCH DON FHOGLHAIM

Tá éagsúlacht láidreachtaí, cumas, réimsí spéise agus riachtanas ag páistí i mbunscoileanna lán-Ghaeilge. Is é is aidhm do Churaclam Teanga na Bunscoile ná tacú le gach foghlaimeoir teanga i mbunscoileanna in Éirinn. Is spéisiúil le sonrú, áfach, gur beag plé atá déanta go dtí seo ar an úsáid a d'fhéadfaí a bhaint as an Dearadh Uilíoch don Foghlaim (DUF) chun foghlaim an dara teanga, nó foghlaim na teanga breise, a chur chun cinn ná ar bhua an chreata chun tacaíocht a chur ar fáil do mhúinteoirí pleanáil agus ullmhú le haghaidh theagasc ionchuimsitheach na Gaeilge i suíomhanna tumoideachais. Is é is aidhm don pháipéar seo aghaidh a thabhairt ar an mbearna sin. Mar sin de, déanfar na trí phrionsabal a ghabhann leis an DUF a chíoradh sa pháipéar seo agus breathnófar go criticiúil orthu trí lionsa foghlaim an dara teanga nó na teanga breise sa chomhthéacs tumoideachais.

Eochairfhocail: Tumoideachas, Dearadh Uilíoch don Foghlaim, oideachas ionchuimsitheach, sealbhú dara teanga, foghlaim na teanga breise.

Is léachtóir í an **DR SYLVAINÉ NÍ AOGÁIN** le hOideachas le saineolas sa Ghaeilge i gColáiste Mhuire gan Smál, Luimneach. I measc a réimsí spéise taighde, tá sealbhú an dara teanga, an tumoideachas, oideachas tosaigh do mhúinteoirí agus forbairt ghairmiúil do mhúinteoirí bunscoile. Tá an **DR CLAIRE DUNNE** ina Ceann Roinne ar Roinn an Bhéarla agus ar Roinn na Gaeilge in Institiúid Oideachais Marino. Cuireann sí spéis i ról an oideachais chun tacú le teangacha mionlaithe agus i bhforbairt na teanga agus na litearthachta.

Údair chomhfhreagrais: An Dr Sylvainé Ní Aogáin (sylvaine.niaogain@mic.ul.ie) & An Dr Claire Dunne (claire.dunne@mie.ie).

RÉAMHRÁ

Sainmhínítear sealbhú an dara teanga mar "... [the] study of change that takes place in the learner's L2 [second language] knowledge over time and of what brings about this change" (Ellis, 2015, lch 7). Ó pheirspictíocht shochchultúrtha de, b'fhéidir go ndealródh sé nach ionann na hathruithe sin ó fhoghlaimeoir go foghlaimeoir (Lantolf agus Poehner, 2014) mar bíonn zón neasfhorbartha ar leith ag gach aon foghlaimeoir (Vygotsky, 1978). Trína aithint nach mar an gcéanna atá gach foghlaimeoir Gaeilge (Ní Aogáin agus Ó Duibhir, 2022), d'fhéadfadh an Dearadh Uilíoch don Foghlaim (DUF) creat úsáideach a chur ar fáil chun cleachtas ranga sa suíomh lán-Ghaeilge a threorú. Sa mhullach air sin, d'fhéadfadh creat an DUF tacú freisin le cur chun feidhme praiticiúil *Churaclam Teanga na Bunscoile* (CTB) (CNCM, 2019) trí "... flexible pathways within the learning process" (Rao agus Torres, 2017, lch 462) a chur ar fáil. Sa pháipéar seo, tagraíonn an t-oideachas lán-Ghaeilge do scoileanna Gaeltachta agus do scoileanna lán-Ghaeilge lasmuigh den Ghaeltacht. Chomh maith leis sin, féachtar ar foghlaim na Gaeilge mar an dara teanga nó mar theanga bhreise mar aithnítear go mbíonn teangacha, seachas an Ghaeilge, á labhairt nó in úsáid ag páistí áirithe sa bhaile agus go mbeidh deis ag gach páiste, ó 2025 ar aghaidh, Nuatheanga lasachta a foghlaim sa bhunscoil. Is é príomhaidhm an pháipéir seo ná féachaint go criticiúil ar DUF i gcomhthéacs mhúineadh agus foghlaim ionchuimsitheach na Gaeilge sa suíomh lán-Ghaeilge.

AN ÉAGSÚLACHT AGUS AN IONCHUIMSITHEACHT SA TUMOIDEACHAS IN ÉIRINN

Cineál oideachais dhátheangaigh atá sa tumoideachas agus meastar go bhfuil an dátheangachas suimitheach nó an t-ilteangachas ar cheann de na príomhchuspóirí leis (Ní Dhiorbháin et al., 2023; Swain agus Lapkin, 2005). Is bunscoileanna lán-Ghaeilge iad thart ar 8% de na bunscoileanna i bPoblacht na hÉireann (Gaeloideachas, 2025), scoileanna Gaeltachta agus scoileanna lasmuigh den Ghaeltacht ina measc. In Éirinn, bíonn cur chuige an lántumtha luaith i bhfeidhm i bhformhór na scoileanna lán-Ghaeilge (Ó Duibhir, 2018) faoina dtumtar an páiste sa Ghaeilge ar feadh dhá bhliain ar an meán. Ní thosaítear ar theagasc foirmiúil an Bhéarla go dtí go mbíonn tréimhse an tumtha sin thart (Ní Aogáin et al., 2021). Ó tugadh isteach an *Polasaí don Oideachas Gaeltachta* (ROS, 2016), is gá do bhunscoileanna i gceantair Ghaeltachta tréimhse an tumtha a chur chun feidhme ar feadh dhá bhliain ar a laghad, chun stádas mar 'Scoil Ghaeltachta' a bhaint amach. Tá an critéar sin ar cheann amháin de na trí chritéar déag atá bunaithe ar chúrsaí teanga atá le comhlíonadh le haitheantas mar Scoil Ghaeltachta a bhaint amach.

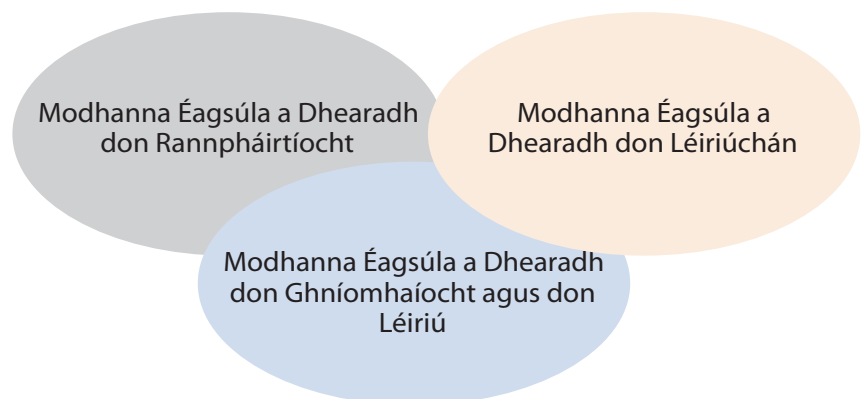
Ar aon dul lena bpiaraí eile, bíonn raon leathan réimsí spéise, láidreachtaí agus riachtanas ag páistí san oideachas lán-Ghaeilge (Nic Aindriú, 2019; Ní Chinnéide, 2009; Nic Gabhann, 2008) agus bíonn gá le cur chuige ionchuimsitheach a chur i bhfeidhm ar bhonn na scoile uile chun tacú le foghlaim gach páiste (Ó Duibhir et al., 2024). Tá múineadh agus foghlaim an dara teanga i mbunscoileanna forbartha tuilleadh le blianta beaga anuas, go háirithe ó a cuireadh CTB (CNCM, 2019) i bhfeidhm, curaclam teanga comhtháite arb é is aidhm dó a bheith ionchuimsitheach maidir le gach féiniúlacht, cumas foghlama, réimse spéise, agus cúlra teanga. Bíonn sé mar sprioc ag an gcuraclam rannpháirtíocht gach páiste a chur chun cinn sa phróiseas foghlama teanga (CNCM, 2019).

Tá comhthéacs sochtheangeolaíoch an oideachais lán-Ghaeilge níos casta le dornán blianta anuas. Ar an gcéad dul síos, léirítear sa taighde gur tháinig laghdú idir 1970 agus 2000 ar líon na bpáistí a thagann ó theaghlach ag a mbíonn an Ghaeilge á labhairt acu sa bhaile, a bhíonn ag freastal ar scoileanna lán-Ghaeilge lasmuigh den Ghaeltacht (Coady agus Ó Laoire, 2002). Ina theannta sin, i scoileanna Gaeltachta, is minic a léiríonn páistí inniúlacht níos airde sa Bhéarla ná sa Ghaeilge i ngnéithe áirithe den fhorbairt teanga (Péterváry et al., 2014), rud a chuireann leis na saindeacrachtaí a bhaineann leis an nGaeilge a chur chun cinn mar chéad teanga sa chomhthéacs scoile lán-Ghaeilge (Ní Shéaghdha, 2010; Thomas agus Dunne, 2022). Lena chois sin, tá claochlú tagtha ar thírdhreach na hÉireann ó thaobh teangacha de freisin, agus tá breis is 200 teanga á labhairt nó in úsáid i bPoblacht na hÉireann inniu (an Phríomh-Oifig Staidrimh, 2017). Tugtar le fios i dtorthaí ón bPríomh-Oifig Staidrimh (2023) go n-áirítear ar chainteoirí Gaeilge 13% de shaoránaigh de chuid na Polainne (breis is 10,800 duine), 13% de shaoránaigh de chuid na Laitvia (breis is 2,100 duine) agus 15% de shaoránaigh de chuid na hAstráile (breis is 500 duine). De bharr na n-athruithe seo ar fad in Éirinn, ní féidir a shéanadh ach go dteastaíonn oideolaíochtaí láidre cruthaitheacha ó shuíomhanna oideachais lán-Ghaeilge chun tacú le riachtanais teanga éagsúla na bhfoghlaiméoirí (Ní Dhiorbháin et al., 2023), chun forbairt litearthachta sa mhionteanga nó sa teanga mhionlathra a chur chun cinn (Lauchlan et al., 2012; Rhys agus Thomas, 2013), agus chun páistí a ullmhú don domhan ilteangach ina maireann siad (Dunne, 2025). Dá gcuimhneofaí ar theagasc agus ar fhoghlaim an dara teanga faoi scáth chreat an DUF, d'fhéadfadh sé go mbeadh buntáistí ann chun tacú le foghlaim teanga gach páiste i gcaoi ionchuimsitheach i suíomhanna lán-Ghaeilge. D'fhéadfadh sé tacú freisin le cur chun feidhme moltaí a tháinig chun solais le déanaí ón Roinn Oideachais chun cleachtais níos ionchuimsitheach a chur i bhfeidhm i suíomhanna lán-Ghaeilge (Ó Duibhir et al., 2024). Os a choinne sin, is fiú a lua go mbraitheann cur i bhfeidhm DUF ar fhorbairt ghairmiúil éifeachtach a bheith ar fáil (Mac Domhnaill agus Nic an Bhaire, 2022).

AN DEARADH UILÍOCH DON FHOGHLAIM A CHUR I BHFEIDHM I DTEAGASC AGUS I BHFOGHLAIM NA GAEILGE I SUÍOMHANA TUMOIDEACHAIS

Baineann trí phrionsabal leis an DUF: Modhanna Éagsúla a Dhearadh don Rannpháirtíocht (an chúis leis an bhfoghlaim); Modhanna Éagsúla a Dhearadh don Léiriúchán (a bhfuil i gceist leis an bhfoghlaim); agus Modhanna Éagsúla a Dhearadh don Ghníomhaíocht agus don Léiriú (an chaoi a bhfoghlaimítear) (CAST.org, 2024), agus léirítear na prionsabail sin i bhFíor 1. Meastar gur cur chuige réamhghníomhach é an DUF a mholann modhanna solúbtha teagasc agus foghlama a chruthú ó thús na céime pleanála chun freastal ar réimse leathan éagsúlachtaí (Capp, 2020). In ainneoin borradh a bheith faoin taighde a imscrúdaíonn DUF san oideachas i gcoitinne in Éirinn (Flood agus Banks, 2021), go nuige seo, is fíorbheag an taighde atá ar fáil a chaitheann súil ar DUF i dtaobh mhúineadh agus foghlaim na Gaeilge sa chomhthéacs tumoideachais. Cé go léiríonn roinnt taighde na naisc shoiléire idir na prionsabail a ghabhann le DUF agus teoiricí shealbhú an dara teanga (Rao agus Torres, 2017), níor féachadh go leordhóthanach sa litríocht ar na féidearthachtaí iomlána atá ag an DUF chun tacú le teagasc agus le foghlaim ionchuimsitheach na Gaeilge i suíomhanna lán-Ghaeilge. D'fhéadfaí tacú le múinteoirí tumoideachais DUF a fhí isteach ina gcuid cleachtais ach coincheap an chreata a scagadh in oideachas tosaigh múinteoirí agus san fhorbairt ghairmiúil. Ar an gcaoi sin, bheifí ag súil go dtacófaí tuiscint mhaith ar an DUF le múinteoirí tumoideachais chun bacainní foghlama teanga a bhaint, chun freastal ar riachtanais foghlaiméoirí teanga éagsúla, chun barr feabhais a chur ar rannpháirtíocht foghlaim na teanga trí réimsí spéise gach foghlaiméora a chur san áireamh (Cook agus Rao, 2018), agus chun aghaidh a thabhairt ar chuid de na dúshláin a thuiriscítear maidir le teagasc na Gaeilge (RO, 2022).

Fíor 1: Na Trí Phrionsabal a ghabhann leis an Dearadh Uilíoch don Foghlaim (Curtha in oiriúint ó: www.cast.org, 2024)

MODHANNA ÉAGSÚLA A DHEARADH DON RANPHÁIRTÍOCHT

Sa chéad phrionsabal den chreat, féachtar ar a thábhachtaí atá sé bealaí éagsúla a chur ar fáil inar féidir le foghlaimeoirí a bheith rannpháirteach sa phróiseas foghlama. Sonraítear i dtaighde Rao agus Torres (2017) go dtagann an prionsabal maidir le modhanna éagsúla a dhearadh don rannpháirtíocht le coincheap Krashen agus an scagaire mothachtálach nó an *'affective filter'* mar is fearr aithne air sa Bhéarla, coincheap a chuireann béim arís eile ar a thábhachtaí atá sé a chinntiú go mbíonn scagaire íseal ag foghlaimeoirí teanga (is é sin le rá nach mbíonn strus, imní ná faitíos ar an bhfoghlaimeoir, agus go mbraitheann sé slán sábháilte agus réidh le dul i mbun foghlama) chun coinníollacha fabhracha don fhoghlaim a dheimhniú (Tedick agus Lyster, 2020). Chun spreagadh agus spéis na bhfoghlaimeoirí a ghríosú agus, dá réir sin, chun a rannpháirtíocht sa phróiseas foghlama a threisiú, molann Courey et al. (2013) úsáid a bhaint as teagasc atá cruthaitheach, praiticiúil agus bríoch. Is gné ríthábhachtach den phrionsabal seo é an t-aoibhneas agus an súgradh a spreagadh sa timpeallacht foghlama agus an dá choincheap sin a bheith i gcroílár an teagaisc agus na foghlama (CAST.org, 2024). Ó thaobh cur chun feidhme praiticiúil de, tá sé léirithe go gcuireann tionscadail ina spreagtar páistí dul i mbun léitheoireachta sa Ghaeilge mar chaitheamh aimsire, bíodh sé ar scoil nó sa bhaile, leis an spreagadh teangeolaíoch agus go gcuireann sé tuilleadh deiseanna teagmhála leis an teanga ar fáil, fiú i gcás nach ann do phobal teanga in aice láimhe (Dunne agus Hickey, 2017; Dunne agus Ní Fhaoláin, 2020). Ina theannta sin, is díol spéise é go molann Winter (2016) réamheolas na bhfoghlaimeoirí mar aon lena n-ullmhacht chun foghlama a chur san áireamh ó thús an phróisis pleanála. Cuireann sé béim arís eile ar a thábhachtaí atá sé an réamheolas sin a fhorbairt go seasmhach i rith an phróisis foghlama chun spreagadh intreach na bhfoghlaimeoirí a chothú. Chun aitheantas a thabhairt do réamheolas na bhfoghlaimeoirí agus chun é a mheas, d'fhéadfadh múinteoirí na foghlaimeoirí a spreagadh chun a spriocanna foghlama féin a leagan amach agus machnamh a dhéanamh orthu go leanúnach le linn an cheachta nó le linn na tréimhse foghlama. D'fhéadfadh múinteoirí leas a bhaint as straitéisí amhail: *'Tá mé in ann... Ba mhaith liom bheith in ann...'* nó colún A agus B a líonadh isteach i *gCairt ABC – Ar eolas agam... Ba mhaith liom fáil amach... Cad a d'fhoghlaim mé... chun na cleachtais seo a spreagadh*¹.

Tá sé tábhachtach a aithint, áfach, go n-áirítear ar ghnéithe saineúla na rannpháirtíochta, ó thaobh foghlaim an dara teanga nó teanga breise de, an riachtanas go mbeadh an timpeallacht foghlama teanga ábhartha do shaol an fhoghlaimeora, go mbraitheann an foghlaimeoir mar bhall den phobal teanga, agus go gcothaítear dearcthaí dearfacha i leith na teanga (Harris et al., 2006). Ar an gcaoi chéanna, meabhraítear dúinn le Prionsabal a hAon nach mór foghlaimeoirí a ghríosú lena gcuid suimeanna agus cúlraí féin a thabhairt go dtí an timpeallacht foghlama agus nach mór tacú leo chun naisc a dhéanamh idir an próiseas foghlama agus a ngnáthshaol laethúil (CAST.org, 2024). Dá bhrí sin, i gcás daoine arb í an Ghaeilge a gcéad teanga, is ríthábhachtach na deiseanna le haghaidh saibhriú teanga (Coady agus Ó Laoire, 2002; Ní Fhlaithearta agus Ó Brolcháin, 2023; Ó Duibhir et al., 2015), cleachtas a thagann go cruinn leis an mbéim athnuaite atá ar mheas agus ar fheasacht a chothú ar chanúintí éagsúla i dtreoirilínte a ghabhann le DUF (CAST.org, 2024). Is ann do thionscnaimh amhail *Sárchainteoirí* faoina dtugann sárchainteoirí den teanga sa phobal cuairt ar sheomraí ranga chun a n-eolas saibhir ar an teanga a roinnt agus líofacht a léiriú (Ní Shéaghdha, 2010). Léirítear freisin go bhfuil úsáid na teicneolaíochta digítí agus na n-ealaíon an-éifeachtach chun úsáid chruthaitheach na Gaeilge i scoileanna Gaeltachta a chur chun cinn (Kiely et al., 2022). Lena chois sin, dealraítear sa taighde go bhféadfaí rannpháirtíocht in aistear foghlama na Gaeilge a chur chun cinn trí ghníomhaíochtaí ar leith, mar shampla, teaghlaigh agus glúnta éagsúla a spreagadh chun an Ghaeilge a labhairt le chéile sa bhaile trí ghníomhaíochtaí cruthaitheacha spráilúla amhail bÁCáil (Engman et al., 2023) nó na páistí a spreagadh chun Gaeilge a mhúineadh do thuismitheoirí nó do bhaill teaghlaigh eile sa bhaile (O'Toole, 2023). Cothaíonn na gníomhaíochtaí seo iarracht agus dianseasmhacht in aistear foghlama teanga na bhfoghlaimeoirí. Agus pobal Gaeilge na bhfoghlaimeoirí á leathnú ag múinteoirí lán-Ghaeilge, d'fhéadfadh na múinteoirí leas a bhaint as gníomhaíochtaí ranga amhail *Réaltaí Gaeilge* ina spreagtar na páistí taighde a dhéanamh ar dhaoine cáiliúla a bhaineann úsáid as an nGaeilge, nó *Mo Phobal Gaelach* ina spreagtar páistí labhairt le daoine den teaghlach agus le cairde leo faoina n-úsáid Ghaeilge (tá roinnt ceisteanna samplacha le fáil in Aguisín A chun na tasc seo a dhéanamh sa seomra ranga).

MODHANNA ÉAGSÚLA A DHEARADH DON LÉIRIÚCHÁN

Aithnítear leis an dara prionsabal, Modhanna Éagsúla a Dhearadh don Léiriúchán, go dtugann foghlaimeoirí faoi eolas nua ar bhealaí éagsúla. Is gné bhunriachtanach den phrionsabal seo ná ábhar foghlama a dhearadh i gcaoi ar leith le gur féidir leis an líon is mó foghlaimeoirí rochtain a fháil air (Courey et al., 2013). Is ann do chosúlachtaí áirithe idir Prionsabal a Dó de chreat an DUF agus teoiric Krashen (1985) maidir le hionchur teanga sothuigthe (Rao agus Torres, 2017) ina maítear gur gá d'fhoghlaimeoirí go leor ionchur teanga shuibhir a fháil, ionchur atá in oiriúint dá gcumais, chun tacú le sealbhú agus le forbairt an dara teanga.

¹ Tá cur síos ar an ngníomhaíocht seo, agus na gníomhaíochtaí eile a luaitear sa pháipéar seo, ar fáil sa lámhleabhar *An Ghaeilge do gach duine. An dearadh uilíoch don fhoghlaim.*

Anuas air sin, tugtar le fios sa phrionsabal céanna go bhfuil luach ar leith ag baint le heolas a fhorbairt trí aistriú agus trí ghinearálú eolais, laistigh de choincheapa agus eatarthu (CAST.org, 2024). Dealraíonn sé go bhfuil an tuiscint sin cosúil le hipitéis na Buninniúlachta Coitinne (Cummins, 2021) faoina gcreidtear go mbíonn foghlaimeoirí teanga ag tarraingt ar inniúlacht agus ar thuiscint choiteann den teanga, agus gur féidir roinnt scileanna a aistriú ó theanga amháin go teanga eile chun tacú le foghlaim agus sealbhú na teanga breise. D'fhéadfaí a thabhairt le tuiscint, mar sin, gur cheart béim shonrach a chur ar dheiseanna chun tacú le haistriú féideartha eolais laistigh de theangacha na bhfoghlaimeoirí agus idir na teangacha agus gur cheart na deiseanna sin a iniúchadh sa timpeallacht foghlama teanga chun an dátheangachas suimitheach / ilteangachas a fhorbairt. Cé go sonraítear i roinnt taighde nach n-aistríonn gach coincheap ná scil ó theanga go teanga (Barnes, 2021; Barrett et al., 2020), luaitear ceithre phríomhréimse i dtaighde eile le Ó Duibhir agus Cummins (2012) ar féidir aistriú idir teanga go rathúil. Ar na réimsí sin, tá (i) aistriú eolais choincheapúil, (ii) aistriú gnéithe sonracha den teanga, (iii) aistriú feasachta fóineolaíochta agus (iv) aistriú straitéisí meiteachognaíochta agus meitheangeolaíochta. Ó thaobh cur chun feidhme praiticiúil de, is féidir le cleachtais áirithe teagasc agus foghlama tacú le haistriú eolais choincheapúil, amhail treisiú a dhéanamh ar na straitéisí tuisceana céanna sa léitheoireacht (Ó Cathalláin, 2011), agus na gnásanna cló céanna sna ceachtanna Gaeilge agus Béarla. Is féidir úsáid a bhaint as póstaer agus áiseanna amhairc sa timpeallacht foghlama chun tacú le foghlaimeoirí eolas coincheapúil agus eolas sonracha den teanga a aistriú idir teangacha. D'fhéadfaí tuiscint foghlaimeoirí a threisiú maidir le coincheapa amhail seánraí léitheoireachta agus scríbhneoireachta agus an t-eolas a aistriú ó theanga go teanga ach leas a bhaint as na heagraithe grafacha comhchosúla i gceachtanna Gaeilge agus Béarla. Anuas air sin, is féidir aistriú straitéisí meiteachognaíochta agus meitheangeolaíochta a spreagadh trí úsáid a bhaint as na modhanna céanna measúnaithe atá faoi stiúir an pháistí mar aon le modhanna chun spriocanna foghlama a leagan amach agus modhanna chun machnamh na bhfoghlaimeoirí ar a gcuid foghlama a mhealladh sa Ghaeilge agus sa Bhéarla (mar shampla, *Dhá Réalta agus Mian Amháin; An Ceapaire Comhairle; Tá mé in ann... Ba mhaith liom bheith in ann...*). Is féidir le gníomhaíochtaí ilteangacha eile amhail féachaint ar ainmneacha flóra agus fána i dteangacha éagsúla deis a thabhairt do pháistí freisin féachaint ar leideanna faoin mbláth, mar shampla méid agus cruth an bhlátha, an tréimhse den bhliain ina bhfásann sé, agus aon bhéaloideas a bhaineann lena ainm i dteangacha éagsúla. Le gníomhaíochtaí eile ilteangacha mar sin, ina bpléann páistí cosúlachtaí agus éagsúlachtaí idir stór focal sa Ghaeilge agus sa Bhreatnais, is féidir leo feasacht a chruthú ar naisc idir teangacha Ceilteacha (Dunne, 2024). Tá treoir bhreise ar fáil sa lámhleabhar *Trasteangú sa Seomra Ranga* (Thomas et al., 2022) maidir leis an trasteangú a úsáid mar uirlis oideolaíoch sa teagasc teanga.

Mar sin féin, tá sé tábhachtach na dúshláin a bhíonn le sárú san oideachas lán-Ghaeilge a aithint de réir mar atá luaite i dTuarascáil an Phríomhchigire (RO, 2022). Cuirtear in iúl sa tuarascáil go mbaineann dúshláin faoi leith le múineadh agus foghlaim sainfhoiclóir a bhaineann go sonrach le hábhair ar fud an churaclaim. Tá an scafláil ina gné bhunriachtanach de chur chun feidhme rathúil Phrionsabal a Dó de chreat an DUF chun tacú leis an bhfoghlaimeoir iad féin a fhorbairt mar fhoghlaimeoir seiftiúil agus eolach (CAST.org, 2023) agus d'fhéadfadh coincheap na scaflála a bheith mar réiteach féideartha ar dhúshláin an tsainfhoiclóra a fhorbairt i measc páistí tumoideachais. Nuair a chuimhnítear ar mhodhanna scaflála éagsúla i gcomhthéacs mhúineadh agus foghlaim an dara teanga agus na teanga breise, d'fhéadfadh go dtéann raidhse prionta sa timpeallacht go mór chun sochair shealbhú stór focal na bhfoghlaimeoirí. Ina theannta sin, tacaíonn an prionta sin sa timpeallacht le foghlaimeoirí agus iad ag iarraidh iad féin a fhorbairt mar fhoghlaimeoirí agus úsáideoirí teanga neamhspleácha. Os a choinne sin, agus sainfhoiclóir nua á chur ar taispeáint sa seomra ranga, is gá a dheimhniú go mbíonn an teanga á léiriú ar bhealach atá soiléir do gach foghlaimeoir agus go bhfuil sé mínithe i gcomhthéacs atá bríoch agus in oiriúint do shaol an fhoghlaimeora. Agus muid ag breathnú ar mhúineadh agus ar foghlaim na Gaeilge faoi scáth chreat an DUF, ní mór a mhaíomh go bhfuil tábhacht nach beag ag baint le stór focal nua a chur faoi bhráid na bhfoghlaimeoirí le léirithe éagsúla, mar shampla léiriú amhairc (mar aon le rud nó earra ón bhfíorshaol nuair is féidir) agus le léiriú ó bhéal ón múinteoir agus ó pháistí eile sa rang chun cuidiú le tuiscint na bhfoghlaimeoirí (CAST.org, 2024). Ina theannta sin, dá dtabharfaí samplaí éagsúla den stór focal nua i gcomhthéacsanna difriúla d'fhoghlaimeoirí le linn an lae scoile, d'fhéadfaí cuidiú le tuiscint ní ba dhoimhne agus d'fhéadfaí rochtain ní ba leithne ar an gcoincheap a chur ar fáil (Capp, 2020). Ar an téad céanna, d'fhéadfaí leas a bhaint as teicneolaíochtaí digiteacha cruthaitheacha, mar shampla Abair.ie (Coláiste na Tríonóide, Baile Átha Cliath) le go bhfaigheadh foghlaimeoirí aiseolas ar úsáid a dteanga agus ar a gcuid foghraíochta i gcás stór focal nua, agus iad sa seomra ranga nó sa bhaile (féach Ní Chiaráin, 2024 chun achoimre a fháil ar theicneolaíochtaí digiteacha atá á bhforbairt i gColáiste na Tríonóide, Baile Átha Cliath). Thairis sin, is féidir le foghlaimeoirí éisteacht le scéalta / sleachta á léamh roimh théacs a léamh iad féin chun tacú lena gcuid tuisceana. D'fhéadfaí leas a bhaint as na feidhmeanna 'Léigh os Ard' in Microsoft Word, suíomhanna gréasáin amhail SoundCloud ar a bhfuil fáil ar thaifeadtaí fuaime de théacsanna ó fhoilsitheoirí Gaeilge, nó suíomhanna gréasáin ar a bhfuil fáil ar leaganacha fuaime agus téacs de scéalta, mar shampla Léigh Anois nó Léigh Leat nó Scéal an Lae ar TG4 Foghlaim.

MODHANNA ÉAGSÚLA A DHEARADH DON GHNÍOMHAÍOCHT AGUS DON LÉIRIÚ

Ní hionann aon bheirt fhoghlaimeoirí sa chaoi is a bhfoghlaímíonn siad, sa chaoi a dtéann siad i ngleic leis an bpróiseas foghlama, ná sa chaoi a gcuireann siad a gcuid foghlama in iúl (CAST.org, 2024). Dá bhrí sin, chun an fhoghlaim agus an fhorbairt is fearr do chách a chinntiú, is gá pleanáil le haghaidh na n-éagsúlachtaí uile seo a bhíonn in aon seomra

ranga ón tús de réir mar atá sonraithe faoi Phrionsabal a Trí, Modhanna Éagsúla a Dhearadh don Ghníomhaíocht agus don Léiriú. Faoin bprionsabal seo, cuimhnítear ar an tairbhe a bhaineann le modhanna éagsúla cumarsáide a chur faoi bhráid an fhoghlaim chun tacú leo dul i ngleic leis an bhfoghlaim, agus leis an bhfoghlaim nua a léiriú ar bhealach a oireann dóibh (Capp, 2020). Murab ionann agus an dá phrionsabal eile, díríonn Prionsabal a Trí ar fhianaise ar a gcuid foghlama féin a bheith á gcur ar fáil ag foghlaimoirí. Maidir le sealbhú an dara teanga agus na teanga breise de, aithnítear go forleathan go n-imríonn aschur teanga an fhoghlaim chun tionchar suntasach ar phróiseas an tsealbhaith teanga. Tá lear mór taighde curtha i gcrích a léiríonn go mbíonn ar fhoghlaimoirí neart aschur teanga a chumadh agus a chleachtadh, ar bhealach a fheileann dá riachtanais agus dá gcumais, chun iad féin a fhorbairt ina n-úsáideoirí inniúla teanga (Swain, 2005).

Agus machnamh á dhéanamh ar an gcaoi ar féidir Modhanna Éagsúla a Dhearadh don Ghníomhaíocht agus don Léiriú a chur chun cinn i gcomhthéacs shealbhu an dara teanga agus na teanga breise, is fiú modhanna iomchuí measúnaithe a chur ar fáil chun bealaí solúbtha éagsúla a thabhairt d'fhoghlaimoirí lena bhfoghlaim a léiriú ar bhealach iomlánaíoch atá oiriúnach dá riachtanais. Tá modhanna éagsúla measúnaithe sonraithe ar an gContanam de Mhodhanna Measúnaithe (CNCM, 2007) chun tacú le múinteoirí measúnú leordhóthanach a dhéanamh ar acmhainneacht iomlán an fhoghlaim chun. Cé gur tuar dóchas é an fhorbairt atá tagtha ar an raon measúnuithe foirmiúla atá ar fáil do shuíomhanna lán-Ghaeilge le dornán blianta anuas (Barnes et al., 2022; English, 2024), tá ganntanas measúnuithe fós ann ina gcuirtear san áireamh contanam an dátheangachais / ilteangachais agus a bhfuil fáil ar shonraí normaithe ina leith do phróifíil éagsúla cainteoirí (Dunne, 2025). Téann sé go mór chun tairbhe fhorbairt an fhoghlaim nuair a thuigeann siad féin a mbuanna agus a gcumais agus nuair a thacaítear leo chun a spriocanna foghlama féin a dhearadh agus chun monatóireacht a dhéanamh ar a ndul chun cinn féin (Winter, 2016). Ar an gcaoi sin, ní mór modhanna measúnaithe a chur chun cinn sa cheacht Gaeilge atá faoi stiúir an fhoghlaim amhail spriocanna foghlama a dhearadh, modhanna féinmeasúnaithe agus modhanna piarmheasúnaithe cosúil leo siúd a luaitear faoi Phrionsabal a Dó (Dunne, 2025).

I bhfianaise an méid a pléadh faoi Phrionsabal a Trí, is fiú sraith roghanna a thabhairt d'fhoghlaimoirí chun a gcuid foghlama a léiriú agus a chur in iúl, anuas ar leas a bhaint as acmhainní iomchuí chun gach bealach féideartha don fhoghlaim éifeachtach a chur ar fáil (CAST.org, 2024). Mar shampla, d'fhéadfaí roghchlár a thabhairt do na foghlaimoirí ar mhaithe lena gcuid oibre a chur i láthair ar bhealach a oireann dá gcumais, riachtanais agus láidreachtaí, cleachtas a d'fhéadfadh, ina dhiaidh sin, feabhas breise a chur ar rannpháirtíocht na bhfoghlaimoirí (CAST.org, 2024). Mar shampla, in áit léirmheas ar leabhar a bheith á scríobh ag foghlaimoir, d'fhéadfaí an rogha a thabhairt dó nó di an léirmheas a chur i láthair mar stiallghreannáin, nó taifeadadh fuaime a dhéanamh ar an léirmheas le huirlisí digiteacha amhail Microsoft PowerPoint nó Recorder ar iPad. D'fhéadfadh ranganna seicliostaí foghlama a chruthú freisin, mar shampla 'Is gá dom a dhéanamh... D'fhéadfainn a dhéanamh...'; agus ar an gcaoi sin, tugtar roghanna do na foghlaimoirí maidir lena gcuireann siad i gcrích, ar bhealach ionchuimsitheach.

CONCLÚID

Go hachomair, dealraíonn sé go ndéanann prionsabail ghinearálta an DUF forbairt ar thuiscintí ar an dea-chleachtas a ghabhann le sealbhú an dara teanga agus na teanga breise. Tugtar le fios freisin go dtagann na prionsabail sin le prionsabail ionchuimsitheacha *Churaclam Teanga na Bunscóile* (CNCM, 2019) agus, dá bhrí sin, ba cheart dóibh a bheith ina gcuid den oideachas tosaigh múinteoirí agus den fhorbairt ghairmiúil leanúnach le haghaidh múinteoirí tumoideachais. D'fhéadfadh na prionsabail DUF tacú le múinteoirí ceachtanna Gaeilge atá cruthaitheach agus ionchuimsitheach a phleanáil do chomhthéacs an tumoideachais. Ach, is follas gur oideolaíocht ar leith é a éilíonn saineolas ón múinteoir. Le bheith in ann prionsabail an DUF a chur chun feidhme go héifeachtach i seomraí ranga lán-Ghaeilge, tá sé tábhachtach go mbraitheann múinteoirí inniúil agus ar a gcompord an DUF a chur chun feidhme ina gcleachtais féin (Capp, 2020). Mar sin de, in ionad imeachtaí forbartha gairmiúla aonuaire (DeMonte, 2013) a sholáthar, tá géarghá le forbairt ghairmiúil atá fadtréimhseach agus saincheaptha do shainriachtanais na scoile chun cleachtais scoile uile an DUF a chur i bhfeidhm. Agus é sin á dhéanamh, d'fhéadfaí úsáid a bhaint as saintréithe sainitheanta na forbartha gairmiúla éifeachtaí a mhol Darling-Hammond et al. (2017) agus iad a chur in oiriúint chun freastal ar riachtanais múinteoirí tumoideachais. Dá réir sin, d'fhéadfaí iad a úsáid chun forbairt ghairmiúil éifeachtach a chruthú do chur chun feidhme an DUF. I mbeagán focal, cé go n-áitíonn na húdair go bhfuil sé d'acmhainn ag an DUF tacú le foghlaimoirí ar a n-aistear oideachais agus difear dearfach a dhéanamh do theagasc agus d'fhoghlaim na Gaeilge i suíomhanna lán-Ghaeilge, maíonn siad go bhfuil gá le forbairt ghairmiúil éifeachtach, acmhainní praiticiúla agus treoir chinnte do mhúinteoirí chun tacú leis an gcreat a chur i bhfeidhm go rathúil i scoileanna lán-Ghaeilge.

TAGAIRTÍ

Barnes, E. (2021). *Predicting dual-language literacy attainment in Irish-English bilinguals: language-specific and language-universal contributions*. [PhD dissertation. Phonetics and Speech Laboratory, School of Linguistic, Communication and Speech Sciences, Trinity College Dublin].

- Barnes, E., Morrin, O., Ní Chasaide, A., Cummins, J., Berthelsen, H., Murphy, A., Nic Corcráin, M., O'Neill, C., Gobl, C. and Ní Chiaráin, N. (2022). *AAC don Ghaeilge: the prototype development of speech-generating assistive technology for Irish*. Proceedings of the CLTW 4 127–132. European Language Resources Association (ELRA).
- Barrett, M., William, K., and Prendeville, P. (2020). Special educational needs in bilingual primary schools in the Republic of Ireland. *Irish Educational Studies*, 39(3), 273–295. <https://doi.org/10.1080/03323315.2019.1697946>
- Capp, M. (2020). Teacher confidence to implement the principles, guidelines, and checkpoints of universal design for learning. *International Journal of Inclusive Education*, 24(7), 706-720. <https://doi.org/10.1080/13603116.2018.1482014>
- CAST Website. (2023). <https://www.cast.org/impact/universal-design-for-learning-udl> (accessed 16th June 2023).
- CAST Website. (2024). <https://udlguidelines.cast.org/> (accessed 21st September 2024).
- Central Statistics Office (CSO). (2017). Profile 7: Migration and diversity. Retrieved from: <https://www.cso.ie/en/baile/nuachtagusimeachta/lghpreasa/lch2017/daon16profil7/> (accessed 8th March 25).
- Central Statistics Office (CSO). (2023). Press Statement Census 2022 Results Profile 8 – The Irish Language and Education. Retrieved from: <https://www.cso.ie/en/csolatestnews/pressreleases/2023pressreleases/presstatemen tcensus2022resultsprofile8-theirishlanguageandeducation/> (accessed 8th March 25).
- Coady, M. and Ó Laoire, M. (2002). Mismatches in language policy and practice in education: the case of gaelscoileanna in the Republic of Ireland. *Language Policy*, 1(2), 143-158. <https://doi.org/10.1023/A:1016102201242>
- Cook, S. C. and Rao, K. (2018). Systematically applying UDL to effective practices for students with learning disabilities. *Learning Disability Quarterly*, 41(3), 179-191. <https://doi.org/10.1177/0731948717749936>
- Courey, S. J., Tappe, P., Siker, J. and LePage, P. (2013). Improved lesson planning with universal design for learning (UDL). *Teacher Education and Special Education*, 36(1), 7-27. <https://doi.org/10.1177/0888406412446178>
- Cummins, J. (2021). *Rethinking the education of multilingual learners*. Multilingual Matters.
- Darling-Hammond, L., Hyler, M. and Gardner, M. (2017). *Effective teacher professional development*. Palo Alto, CA: Learning Policy Institute.
- DeMonte, J. (2013). *High-quality professional development for teachers: Supporting teacher training to improve student learning*. Washington: Centre for American Progress.
- Department of Education. Inspectorate. (2022). *Chief inspector's report*. Dublin: Stationery Office.
- Department of Education and Skills. (2016). *Polasaí don oideachas Gaeltachta (2017-2022)*. Dublin: Stationery Office.
- Dunne, C. M. (2024). *Sceitimíní. Gníomhaíochtaí Gaeilge agus drámaíochta*. An Chomhairle um Oideachas Gaeltachta agus Gaelscolaíochta / Institiúid Oideachais Marino.
- Dunne, C. M. (2025). *An tumaideachas ag an mbunleibhéal in Éirinn. Léargais ón taighde náisiúnta*. An Chomhairle um Oideachas Gaeltachta agus Gaelscolaíochta / Institiúid Oideachais Marino.
- Dunne, C. M. (2020). *Learning and teaching Irish in English-medium schools. 1971 – present*. Dublin: National Council for Curriculum and Assessment.
- Dunne, C. M. and Hickey, T. M. (2017). *Roghanna agus cleachtais léitheoireachta an aosa óig*. An Chomhairle um Oideachas Gaeltachta agus Gaelscolaíochta.
- Dunne, C. M. and Ní Aogáin, S. (2025). *An Ghaeilge do gach duine. An dearadh uilíoch don fhoghlaim*. An Chomhairle um Oideachas Gaeltachta agus Gaelscolaíochta / Institiúid Oideachais Marino.
- Dunne, C. M. and Ní Fhaoláin, C. (2020). Getting parents reading: Supporting Irish reading at home. In G. Mehigan and M. Wilson (Eds.), *Literacy without Borders. Engaging Literacy Learners in Diverse Settings* (pp.120-133). Literacy Association of Ireland.
- Ellis, R. (2015). *Understanding second language acquisition* (2nd ed.). Oxford: Oxford University Press.
- English, E. (2024). *Measúnú trí Ghaeilge: Treoir phraiticiúil agus ábhar tacaíochta do mhúinteoirí bunscoile*. An Chomhairle um Oideachas Gaeltachta agus Gaelscolaíochta.
- Engman, M., McGurk, Ó. and MacKenzie, A. (2023). Teanga sa chistin: A qualitative study of bilingual families, baking bread, and reclaiming Irish in the home. *Teanga*, 30(1), 169-200. <https://journal.iraal.ie/index.php/teanga/article/view/5460>
- Flood, M. and Banks, J. (2021). Universal design for learning: Is it gaining momentum in Irish education? *Education Sciences*, 11(7), 341. <https://doi.org/10.3390/educsci11070341>
- Gaeloideachas. (2025). *Statistics*. <https://gaeloideachas.ie/i-am-a-researcher/statistics/> (accessed 25th January 2025).
- Harris, J., Forde, P., Archer, P., Nic Fhearaile, S. and O’Gorman, M. (2006). *Irish in primary schools. Long-term national trends in achievement*. Dublin: Department of Education and Skills.

- Kiely, J., Haals Brosnan, Uí Chianáin, A., Colum, M. and Dunne, C. M. (2022). *Report on the consultation with children on the draft primary curriculum*. Dublin: National Council for Curriculum and Assessment / Marino Institute of Education.
- Kiely, J., Haals Brosnan, M., Colum, M., Uí Chianáin, A. and Dunne, C. M. (2024). *Child's voice: Consulting with children as part of the redevelopment of the Primary School Curriculum*. Dublin: National Council for Curriculum and Assessment / Marino Institute of Education.
- Krashen, S. (1985). *The input hypothesis: Issues and implications*. New York: Longman.
- Lantolf, J. and Poehner, M. (2014). *Sociocultural theory and the pedagogical imperative in L2 education: Vygotskian praxis and the research/practice divide*. New York: Routledge.
- Lauchlan, F., Parisi M. and Fadda, R. (2012). Bilingualism in Sardinia and Scotland: Exploring the cognitive benefits of speaking a 'minority' language, *International Journal of Bilingualism*, 17(1), 43–56. <https://doi.org/10.1177/1367006911429622>
- Mac Domhnaill, E. and Nic an Bhaired, M. (2022). *Teachers' opinions on the supports they have received and require to aid the implementation of the Primary Language Curriculum, with implications for future curricular implementation in primary schools*. *Irish Teachers Journal*, 10, 37-53.
- National Council for Curriculum and Assessment. (2007). *Assessment in the primary school curriculum: Guidelines for schools*. Dublin: Stationery Office.
- National Council for Curriculum and Assessment. (2019). *The primary language curriculum*. Dublin: Stationery Office.
- Ní Aogáin, S., Ní Mhurchú, C. and Ó Ceallaigh, T.J. (2021). I dtreo an tsealbhaith ar bhealach iomlánaíoch: Forbairt na foirme i gcomhthéacs na cumarsáide sa suíomh lán-Ghaeilge. *Irish Teachers' Journal*, 9, 109-122.
- Ní Aogáin, S. and Ó Duibhir, P. (2022). Ó theoiric go cleachtas: Aiseolas ceartaitheach i mbunscoileanna lán-Ghaeilge. *Teanga. The Journal of the Irish Association for Applied Linguistics*, 29, 80–106. <https://doi.org/10.35903/teanga.v29i.2520>
- Ní Chinnéide, D. (2009). *The special educational needs of bilingual (Irish-English) children. Research Report no. 52*. Department of Education, Northern Ireland.
- Ní Chiaráin, N. (2024). An Scéalaí: Foghlaim (ríomhchuidithe) na Gaeilge. In N. Volmering, C. M. Dunne, J. Walsh and N. Ó Murchadha (Eds). *Irish in Outlook. One Hundred Years of Irish Education* (pp. 81-104). Oxford: Peter Lang
- Ní Dhiorbháin, A. and Ó Duibhir, P. (2017). An explicit-inductive approach to grammar in Irish-Medium immersion schools. *Language Awareness*, 26(1), 3–24. <https://doi.org/10.1080/09658416.2016.1261870>
- Ní Dhiorbháin, A., Ní Aogáin, S. and Ó Duibhir, P. (2024). 'I learned more than the children learned'. A dual-focused professional development initiative to support immersion teachers. *Teacher Development*, 28(4), 475–493. <https://doi.org/10.1080/13664530.2024.2333416>
- Ní Dhiorbháin, A., Nic Aindriú, S., Connaughton-Crean, L. and Ó Duibhir, P. (2023). It's more the invisible benefits – multilingual parents' experiences of immersion education and their reasons for choosing immersion. *Language and Education*, 38(5), 746-765. <https://doi.org/10.1080/09500782.2023.2238680>
- Ní Fhlaithearta, A. and Ó Brolcháin, C. (2023). Iniúchadh ar na dea-chleachtais a úsáideann múinteoirí chun freastal ar riachtanais teangeolaíochta na gcainteoirí dúchais Gaeilge i mBunscoileanna Gaeltachta i gCatagóir A. *Léann Teanga: An Reiviú*. <https://doi.org/10.13025/1862-cr94>
- Ní Shéaghdha, A. (2010). *Taighde ar dhea-chleachtais bhunscoile i dtaca le saibhriú/sealbhú agus sóisialú teanga do dhaltáí arb í an Ghaeilge a gcéad teanga*. Dublin: An Chomhairle um Oideachas Gaeltachta agus Gaelscolaíochta.
- Nic Aindriú, S. (2019). *The additional supports required by pupils with special educational needs in Irish medium schools*. Dublin: Sealbhú and An Chomhairle um Oideachas Gaeltachta agus Gaelscolaíochta.
- Nic Aindriú, S., Connaughton-Crean, L., Ó Duibhir, P. and Travers, J. (2022). *Ag tacú le daltaí a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu i scoileanna Gaeltachta agus lán-Ghaeilge*. Dublin City University: Sealbhú.
- Nic Gabhann, D. (2008). *Survey of special education needs in Gaelscoileanna*. [Unpublished Masters Thesis. University of Wales, Bangor].
- Ó Cathalláin, S. (2011). *Early literacy in all-Irish Immersion primary schools: A micro-ethnographic case study of storybook reading events in Irish and English*. [Phd Dissertation. University of Stirling].
- Ó Duibhir, P. (2018). *Immersion education: Lessons from a minority language context*. Bristol: Multilingual Matters.
- Ó Duibhir, P. and Cummins, J. (2012). *Towards an integrated language curriculum in early childhood and primary education (3–12 years)*. Dublin: NCCA. https://ncca.ie/en/resources/towards_an_integrated_language_curriculum_in_early_childhood_and_primary_education/ (accessed 8th March 25).

- Ó Duibhir, P., Ní Chuaig, N., Ní Thuairisg, L. and Ó Brolcháin, C. (2015). *Soláthar oideachais trí mhionteangacha: Athbhreithniú ar thaighde idirnáisiúnta*. Dublin: Department of Education and Skills.
- Ó Duibhir, P., Ní Dhiorbháin, A., Ó Floinn, C., de Brún, J. and Ní Ghealbháin, M. (2024). *Comhairliúchán don pholasáí don oideachas lán-Ghaeilge lasmuigh den Ghaeltacht. Achoimre ar na moltaí don pholasáí*. Dublin: Department of Education and Skills.
- O'Toole, J. (2023). Identifying creative and participatory approaches to respond to existing challenges for Irish language teaching and learning at English-medium primary school level. *Irish Educational Studies*, 42(4), 599-616. <https://doi.org/10.1080/03323315.2023.2261432>
- Péterváry, T., Ó Curnáin, B., Ó Giollagáin, C. and Sheahan, J. (2014). *Iníúchadh ar an gcumas dátheangach. An sealbhú teanga i measc ghlúin óg na Gaeltachta*. Ollscoil na hÉireann, Gaillimh / An Chomhairle um Oideachas Gaeltachta agus Gaelscolaíochta.
- Rao, K. and Torres, C. (2017). Support academic and affective learning process for English language learners with Universal Design for Learning. *Tesol Quarterly*, 51(2), 460-472. <https://doi.org/10.1002/tesq.342>
- Rhys, M. and Thomas, E. M. (2013). Bilingual Welsh-English children's acquisition of vocabulary and reading: implications for bilingual education. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 16(6), 633-656. <https://doi.org/10.1080/13670050.2012.706248>
- Swain, M. (2005). The output hypothesis: Theory and research. In E. Hinkel (Ed.), *Hand-book of research in second language teaching and learning* (Vol. 1, pp. 471-483). New York: Lawrence Erlbaum Associates.
- Swain, M. and Lapkin, S. (2005). The evolving sociopolitical context of immersion education in Canada: Some implications for programme development. *International Journal of Applied Linguistics*, 15(2), 169-186. <https://doi.org/10.1111/j.1473-4192.2005.00086.x>
- Tedick, D. J. and Lyster, R. (2020). *Scaffolding language development in immersion and dual language classrooms*. London: Routledge.
- Thomas, E. M., Siôn, C. G., Jones, B., Dafydd, M., Lloyd-Williams, S. W., Tomos, Rh., Lowri Jones, L. M., Jones, D., Maelor, G., Evans, Rh. and Caulfield, G. (2022). *Translanguaging: A quick reference guide for educators*. [Trasteangú: Treoir mheartagartha d'oidoír]. (C. M. Dunne. Aist.). Sraith Náisiúnta Acmhainní Comhoibríoch: Aberystwyth University and Bangor University.
- Thomas, E. and Dunne, C. M. (2022). ITE provision in minority language contexts: The case of Wales and Ireland. *Journal of Immersion and Content-Based Language Education*, 10(2), 1-26. <https://doi.org/10.1075/jicb.21031.tho>
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher mental process*. In M. Cole, V. John-Steiner, S. Scribner, and E. Souberman (Eds.), (original manuscripts 1930-1934 ed.). Harvard University Press.
- Winter, G. (2016). *Examining changes in teachers' lesson plans following Universal Design for Learning training*. [PhD dissertation. Walden University].

AGUISÍN A

Ceisteanna samplacha don tasc: Mo Phobal Gaelach

Is féidir leis an múinteoir agus leis an rang cúpla ceist shamplach a scríobh chun ceisteanna an agallaimh a mhúnlú don pháiste. Mar shampla:

- An bhfuil Gaeilge agat? An bhfuil aon teanga eile agat?
- Cá bhfuair tú do chuid Gaeilge?
- An úsáideann tú do chuid Gaeilge go laethúil / seachtainiúil?
- An bhfuil aithne agat ar aon duine eile a bhfuil Gaeilge acu?
- An bhfuil aithne agat ar aon duine cáiliúil a bhfuil Gaeilge acu?

I gceantair Ghaeltacht agus líonraí Gaeilge, is féidir ceisteanna breise a chur ar dhaoine, mar shampla:

- Cén leabhar Gaeilge is fearr leat?
- Cén ceoltóir Gaeilge is fearr leat?
- An bhfuil aon nath cainte i do chanúint a thaitníonn go mór leat?